

Душко Домановић

БАЛАДА

Мали, ова песма је алиби за љубав, рекао ми је, наизглед замишљен над једним насловом у рукопису, тада будући рецензент моје будуће књиге, у клубу мог будућег издавача, који је тек одсутно климао главом и одобравао сваку моју реч, предлажући успут могуће начине компензације за штампу, као да је објављивање књиге нешто посве свакидашње и очекивано, мислио сам, као да се тек тако дешава да оваква књига, па још са оваквом песмом, угледа светлост, или барем сумрак, неког монотоног дана што празнином одзвања, натекао од мастурбације мастурбатора, немаштовитости плагијатора, извештачености имитатора.

А годину дана раније, ућуткан мртвом слепоноћном тишином, заробљен међу лименим зидовима и челичним решеткама трафике, на булевару чије се име иронично поигравало слободом, руку умазаних оловном новинском хартијом, прстију пожутелих од дувана, са раскрвављеним плућима и испуцалим уснама, огрнут капутом што је очајнички покушавао да надомести покварену грејалицу, лажно осветљен са шездесет мршавих вати, убеђивао сам себе да је све то, и ноћ, и лим, и челик, и трафика, и ропство, и слобода, и прљаве руке, и нечисти прсти, и болесна плућа, и одвратне усне, и офуцан капут, и прегорели грејач, и светло које ми је толико недостајало, тек бедни покушај неког бедног створа, или њему сличне недокучиве а ипак немоћне силе, да ме нареченим бедним манифестацијама наречене свакодневне беде одврати од онога због чега сам рођен, због чега је вредело да будем рођен, због чега би вредело да још милион пута будем рођен, па макар сваки пут био принуђен да комад живота, а тек зрно вечне вечности, отаљам враћајући кусур пијаним балавцима, надрнданим ћелавцима, издрнданим курвама, напаљеним порнофили-

ма, тужним хармоникашима, уморним таксистима и усамљеним пензионерима које већ годинама мучи несаница и неки враг тера да у глуво доба напуштају своје четвртасте кутије од бетона, тражећи неког с ким би живу реч прозборили, упорно налећући на мене, коме је ионако досадно, који ионако мора до јутра сам да проблеји, а кога заправо јаче од зубобоље боли курац за све те проћердане године што у њему виде излаз, лек и утеху.

Елем, јуче је био диван дан. Она је мирисала на касну јесен, или је можда јесен мирисала на њу, нечујни кораци одјекивали су у мојој глави попут милион свечаних бубњева, речи су се котрљале низ влажан ваздух, ознојени дланови недвосмислено су ми сведочили да сам полудео више него обично, мада кад полудим онда ни обично није сасвим обично, млатарао сам рукама на све стране док сам говорио како ћу једном написати песму, како је једина слобода, ма била она непоправљиво апстрактна, бескрајна морска пучина, све је било музика, све је било поезија, она се смејала, она ми се дивила, она је убрзано дисала, она је убрзано ходала. Она је, најзад, имала некога о коме није желела да говори, али то ни најмање није важно, мислио сам, не у овом тренутку, не у овом животу, када се време распада на безброј неважећих неважности, остављајући само садашњост као једину истину, као једину потребу, као једину необориву чињеницу у варљивој историји занесењачког страдања, како сам написао милион година касније у једној од милион химни њој посвећених, њом нахрањених, њом угушених.

И изгледа да је коначно дошло време да напишем песму, шапутао сам себи на уво, заробљен међу лименим зидовима и челичним решеткама трафике, на булевару чије се име иронично поигравало слободом, једино песма уме да отелотвори ову нигдину у коју сам сатеран, једино песма уме да растера демоне што су ми се око сна накопили. То је мој сан, ја сам га први сањао. „Зато што сам сам, и зато што сам уплашен, зато што лажем као пас кад кажем да сам срећан...”, манијачки сам преписивао целог себе на изгужвани папир изгужваног рок-ковника, који је постајао све тешњи и скученији, и трафика је постала тесна, и улица је постала тесна, и небо је постало тесно, за мене који сам растао као у бајци, за моју песму која је чупала телефонске стубове, избацивала локомотиве из колосека, потапала бродове, аждајама одсецала главе.

Сутрадан сам у трафици провео тек толико колико ми је требало да продам два тоалет папира, од чега сам узео своју дневницу, да бих потом закључао расклимана врата, оставио кључ у оближњој кафани и закорачио напакон у слободу, која је за мене постојала, ма како тада била јалово апстрактна, једино онда када је подсећала на бескрајну морску пучину. Она је поново мирисала на јесен, или је можда јесен

мирисала на њу, из унутрашњег џепа офуцаног капута извадио сам изгужвани папир истргнут из изгужваног роковника, ветар ми је ис-пресецао дисао на раменима, сенке су биле на мојој страни, ноћ је ћутала тише од смрти, а у мојој глави је опет одзвањало милион свечаних бубњева, док сам покушавао наглас да изговорим оно због чега се читава историја десила, „зато што волим, зато што умам, зато што могу да разумем све твоје игре, све твоје приче, и сваку реч неизговорену знам да наслутим, зато што и ти можеш да разумеш све оно што стидљиво прећутим, зато што си песма, зато што си тајна, зато што си другачија, зато што си баш таква...”, крварио сам крвавије од свих крвавих ратова, она је ћутала, она је слушала, она је плакала, онако како никада нико плакао није, као да све то боли, као да силно боли, како сам записао милион година касније у једној од милион химни њој посвећених, њом нахрањених, њом угушених. Ја сам највећи песник кога је небо икада родило, урлао сам сатима, свет је постојао због мене, васиона је постојала због мене, ОНА је постојала због мене, уз мене, за мене.

Како год, петсто мршавих примерака и моји трошкови штампе, била је последња понуда издавача. Дивно је, мислио сам, видети рођену песму како се умножава и расте, како плаче са онима који плачу, како се смеје са онима који се смеју. И ја сам плакао, и ја сам се смејао. И моја песма постајала је све мање моја. И болео ме је сваки поглед који би је могао повредити, и сваки неправиан акценат, и сваки подсмех, и свако бахато опхођење према њој као према некој тамо обичној песми, најврљаној ко зна како, можда међу лименим зидовима и челичним решеткама некакве трафике, на изгужваном папиру некаквог изгужваног роковника. И болело ме је што је месецима блесаво чамила у некаквом мемљивом магацину, и што је улудо поклањана онима који не умеју да плачу, и што је за шанковима мењана за два точена пива, и што је упорно а узалудно желела да макар једном погледа свет кроз стаклени излог књижаре. Жао ми је, али полице су препуне, уосталом поезију нико више ни не чита... Бесплатно? Не, то не бисмо смели, због инспекције, знате. Можда да пробате по трафикама, они продају све и свашта. А киша је лила као помахнитала, ветар ме је заобилазио, сенке су биле против мене, ноћ је ћутала тише од смрти, и у мени је све ћутало, онако како никада нико ћутао није. Био сам мокар, било ми је хладно, био сам мртав. Умотан у папирну кесу, мој живот је киснуо са мном, мој сан је киснуо са мном, моја песма је киснула са мном. И поново смо ходали заједно, и плакали заједно, и заједно се као свиње напили, и заједно главом о довратак ударили.

Опет ноћ. Само бучнија. Усред знојаве гужве телеса и звукова, ослоњена о криви зид преуређене страћаре, она се смејала са неким о

коме никада нисмо говорили. Неколико речи с муком је склизнуло низ сасушени ваздух. Ипак, мирисала је на лето, или је можда лето мирисало на њу. А ко је то?, питао сам показујући неспретно на њен стомак. Један мали дечак, одговорила је. Простор је постао толико огроман да га не бих испунио све и када бих постојао у милијарду копија.

Могу ли узети све своје књиге? Наравно, магацин нам је ионако већ одавно претрпан. У огромној картонској кутији, са тридесет килограма бескорисне хартије, изгубљено сам ходао бесконачном улицом. Попевши се на четврти спрат старе зграде, положио сам своју мртву песму у ормар са гардеробом. Мало сам плакао. Онда сам покушао да се понашам као да је никада нисам ни написао. Као да то није мој сан. Као да га нисам баш ја први сањао.